

Sosyal Bilgiler Dersi Vatandaşlık Konularının Öğretiminde Bilgisayar Destekli Öğretimin Akademik Başarıya Etkisi

Yrd.Doç.Dr. Erkan Yeşiltas
Cumhuriyet Üniversitesi-Türkiye
erkanyesiltas@gmail.com

Yrd.Doç.Dr. Talip Öztürk
Ordu Üniversitesi-Türkiye
ozturk_talip@hotmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler dersi vatandaşlık konularının öğretiminde bilgisayar destekli öğretimin akademik başarıya etkisini belirlemektir. Araştırma, 2014 - 2015 eğitim-öğretim yılında Sivas ili Şarkışla İlçesi'nde bulunan Şarkışla Mehmet Emin Tuna ortaokulunda öğrenim gören toplam 50 (25 deney, 25 kontrol) öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Deneysel yöntemle yürütülen bu çalışmada öntest-sontest kontrol gruplu model kullanılmıştır. Deneyden önce gruplar yansız (seçkisiz) örnekleme yöntemlerinden basit yansız (seçkisiz - random) örnekleme şekilde atanmıştır. Uygulama için deney ve kontrol grupları belirlenirken sınıfların mevcudu, öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri ve öğrenim durumları dikkate alınmıştır. Deney ve kontrol gruplarının denkliliğini sağlamak için her iki gruba da öntest verilmiştir. Grupların öntest puanları ortalamaları arasındaki fark "t" testi ile test edilmiştir. Araştırmada toplanan verilerin analizinde SPSS 18.0 paket programı kullanılmıştır. Elde edilen veriler tekrarlı ölçümler için "çift yönlü varyans analizi" ve "bağımsız örneklemler için t testi" aracılığıyla çözümlenmiş ve verilerin anlamlı olup olmadığı 0,05 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir. Dört hafta süren deney boyunca deney grubuna üniteye yönelik hazırlanan eğitim yazılımı ile bilgisayar destekli öğretim yöntemi uygulanırken, kontrol grubuna ise MEB tarafından sağlanan ders kitabı seti kullanılarak mevcut öğretim programına dayalı olarak ders işlenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre bilgisayar destekli öğretimin öğrencilerin akademik başarılarına olumlu yönde katkı sağladığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Vatandaşlık, Bilgisayar Destekli Öğretim.

GİRİŞ

Günümüzde hızla gelişen bilim ve teknoloji, toplumsal değişme ve gelişmelere ön ayak olan, insanı her yönüyle uzun süreli etkileyen eğitim alanında da teknolojinin kullanılmasını kaçınılmaz hale getirmektedir (Yanpar, 2011: 3). Bilim ve teknolojinin eğitim ortamına girmesi eğitim teknolojileri ve buna bağlı olarak da eğitim teknolojisi ürünlerinin nitelik ve nicelik yönünden artmasına katkı sağlamıştır (Şimşek,2002: 10). Bu gelişme ve ilerlemelere bağlı olarak eğitim alanında yeni teknolojilerin ve bu teknolojilerle birlikte eğitim - teknoloji etkileşimi ile yeni kavramların ortaya çıktığı görülmektedir. Bilgisayar destekli eğitim (BDE) ve bilgisayar destekli öğretim (BDÖ) kavramları da bu kavramların arasında sayılabilir.

Bilgisayarın eğitimde kullanılmaya başlanmasıyla birlikte bilgisayar destekli eğitim (BDE) kavramı ortaya çıkmıştır. Bilgisayarların eğitim kurumlarında öğretim, rehberlik hizmetleri, ölçme ve değerlendirme hizmetleri, araştırmalar ve okul yönetimi ile ilgili bütün faaliyetlerde kullanılmasını “bilgisayar destekli eğitim” olarak tanımlanabilir. Bilgisayar destekli öğretim ise bilgisayarların eğitim - öğretim ortamlarında öğretmenler tarafından sadece öğrenmeye yardımcı bir araç olarak kullanılmasıdır (İşman, 2011: 435; Seferoğlu, 2010: 120).

Bilgisayar destekli öğretim, bilgisayar desteği olmayan geleneksel öğretim yöntemlerine farklı boyutlar kazandırmak için kullanılır. Bu tür bir öğretimde bilgisayar öğretim yazılımları, slayt gösterileri, videolar, testler, görseller, oyunlar ve görüntüleri oluşturmak ya da sunmak için kullanılır. Bu şekilde daha profesyonelce hazırlanan öğretim materyalleri ile öğrenme ortamları öğrenciler için daha çekici hale gelir (Bozeman, 1999, akt: Yeşiltaş, 2013: 112).

Bilgisayar destekli öğretimde en çok kullanılan yazılım türleri özel ders, alıştırmalar ve benzetişim yazılımlarıdır. Özel ders yazılımları belir bir konu ya da kavramı öğretmeyi, alıştırmalar yazılımları önceden öğretilmiş bir konu ya da kavramı alıştırmalar ve tekrarlarla pekiştirmeyi, benzetişim yazılımları ise bir takım olay ve durumları modelleyerek öğrenciye bu olay ve durumlar hakkında bilgi ve beceri kazandırmayı amaçlayan yazılımlardır. Bu yazılımlar arasında en çok kullanılan özel ders yazılımlarıdır (Yalın, 2008: 165 - 178).

Şekil 1. Özel ders yazılımının genel yapısı ve akışı (Yalın, 2008: 166).

Özel ders yazılımları gerek konuların ilk kez öğretimi gerekse pekiştirme amaçlı tekrarları için oldukça faydalı olabilecek yazılımlardır. Bu yazılımlar ile öğrenciye konu hakkında onlarca resim, animasyon, video slayt, video görüntüsü, grafik, ses kaydı, direkt olarak sonucunu öğrenebileceği testler ve sınırsız tekrar şansı sunmak mümkündür. Yine yazılımın, öğrenilmesi beklenen konu hakkında birden fazla duyu organına hitap edilmesine imkân sağlaması da öğrenmeyi arttırıcı bir başka unsurdur (Yeşiltaş, 2010: 71).

Sosyal bilgilerdir teknolojinin ilköğretim düzeyinde kullanıldığı derslerden biridir. Sosyal bilgilerle teknolojinin entegrasyonu; işbirlikli iletişim etkinlikleri, veri

toplama etkinlikleri ve (multimedia) çoklu ortam etkinlikleri olarak üç ana kategoride ele almaktadır (Bolick, 2002:184, Akt: Kaya, 2008).

İşbirlikli iletişim etkinlikleri kategorisi altında Sosyal bilgiler derslerinde, öğrencilerin ve öğretmenlerin iletişimlerinde, yerel coğrafi farklılıkları ve mesafeleri ortadan kaldıran insanı şaşırtan etkinliklerinin olduğu ifade edilmektedir. Geçmişte, sadece sınıf ortamında kalan öğrenci ve öğretmen, günümüzde çok çeşitli teknoloji kaynaklarını kullanarak, her konuda yeni öğrenmeler sağlamak ve bilgilerini rahatlıkla öğrenme ortamına taşıyabilmektedirler. Bu durumun gerçekleştirilmesindeki en önemli olgu olarak sosyal bilgiler dersinde bilgisayarın kullanılmaya başlanması gelmektedir. Veri toplama teknikleri kategorisi altında ise, araştırılmak istenen sorularımızın cevaplarını internette, arama motoru (search engine) adı verilen uygulamalar sayesinde oldukça kolaylaşmıştır. Çoklu ortam etkinlikleri kategorisinde ise geliştirilen yazılımların, öğretmenlerin ve öğrencilerin sosyal bilgiler kavramını, çoklu araç betimlemelerini kullanarak geliştirebilmelerine yardımcı olması, böylece cesaretlendirilen öğrencilerin, bilgilerini daha anlamlı bir şekilde inşa edebilme fırsatına sahip olmaları söz konusudur.

Kaya (2008), Sosyal bilgiler öğretmenlerinin, teknoloji ile sosyal bilgiler derslerini entegrasyonu konusunda ne kadar donanımlı olurlarsa, öğrencilerine o kadar faydalı olacaklarını belirtmektedir. Yine buna bağlı olarak, okullarda, teknolojik araçların kullanım olanaklarının artmasının, teknolojinin öğretmenler ve öğrenciler tarafından derslerde verimli bir şekilde kullanımının da artacağı ifade edilmektedir.

Bilgisayar destekli eğitimin öğrenciyi daha çok güdülemesi, yaşam boyu eğitimi desteklemesi, öğretim programlarındaki esnekliği arttırması eğitimde bilgisayar kullanımının gerekçeleri arasında gösterilebilir (Uşun, 2000; Szabo and Hastings, 2000; Christanse, 2002). Ancak bu gerekçeler doğrultusunda hareket edebilmek için öncelikle öğrencilerin gelişim özellikleri ve bilgisayar destekli öğretim faaliyeti gerçekleştirilecek öğretim programının içeriği büyük önem taşımaktadır.

Ülkemizde okullarda verilen vatandaşlık eğitimi öğrencilere vatandaşlık, demokrasi ve insan haklarıyla ilgili bazı temel kavramların tanıtılmasının yanı sıra insan haklarının korunup uygulanmasıyla ilgili farkındalık, duyarlılık, bilinç, düşünce, tutum ve davranış kazandırmayı da amaçlamaktadır (Merey, Karatekin ve Kuş, 2012). Daha çok soyut konuların kazandırılmasında ön plana çıkan vatandaşlık dersi konularının bilgisayar destekli olarak öğretimi somut öğrenmeyi sağlayacağından 5. sınıf öğrencileri için uygulanabilir özellik göstermektedir. Bilgisayar destekli öğretim sağladığı yüksek etkileşim, hızlı ve sınırsız geri bildirim, çoklu medya, hipermedya desteği gibi özellikler ile vatandaşlık dersi konularının soyut içeriğini somutlaştırılmasında, öğrenmelerin hızlı ve kalıcı olarak gerçekleşmesinde pozitif katkı sağlayabilir.

Bilgisayar destekli öğretim ve sosyal bilgiler ilişkisini ele alan çalışmalar incelendiğinde; Aksu (2002) "Bilgisayar destekli öğretim etkinliklerinin ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi erişilerine etkisi" adlı çalışmasında,

bilgisayar destekli öğretim yöntemiyle işlenen sosyal bilgiler dersini alan deney grubundaki öğrencilerin, geleneksel yöntemle ders gören kontrol grubundaki öğrencilerden daha başarılı olduklarını tespit etmiştir. Karaman (2002) tarafından gerçekleştirilen “Bilgisayar destekli öğretim yönteminin sosyal bilgiler dersinde, ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin bilişsel gelişimleri üzerindeki etkisinin incelenmesi” adlı çalışmada ilköğretim okulları 5. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde bilgisayar destekli öğretim yöntemi ile bilişsel amaçlara ulaşma düzeyinin etkililiğini saptamayı amaçlamıştır. Araştırma sonunda elde edilen bulgulara göre, bilgisayar destekli öğretim yöntemi uygulanan deney grubunun, geleneksel öğretim yöntemi uygulanan kontrol grubuna oranla daha başarılı olduğu, fakat oluşan bu farklılıkta cinsiyetlerin etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Aydın (2003) tarafından yapılan “Bilgisayar destekli öğretimin sosyal bilgiler dersinde akademik başarı ve hatırlatma düzeyi üzerindeki etkisinin incelenmesi” adlı araştırmada ilköğretim okullarında bilgisayar destekli öğretimin sosyal bilgiler dersinde kullanımının akademik başarıya ve hatırlatma düzeyine etkililiği incelenerek, öğretmenlerin öğretim yöntemleri, teknikleri, materyalleri, etkinlikleri konusundaki düşüncelerini ve bunları kullanma durumları ile bilgisayar destekli öğretim konusundaki düşünceleri belirlenmiştir. Araştırma sonucunda bilgisayar destekli öğretimin öğrenci başarısını artırdığı ve öğrenmede kalıcılık sağladığı; öğretmenlerin bilgisayar destekli öğretim konusunda olumlu düşüncelere sahip olduğu tespit edilmiştir. Hüçüptan (2006), “Bilgisayar destekli öğretimin 6. sınıf sosyal bilgiler dersi öğrenci başarısına etkisi” adlı tez çalışmasında klasik öğretim yöntemleri ve bilgisayar destekli öğretim yöntemlerinin öğrencilerin akademik başarısına etkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre bilgisayarın öğrenme ve öğretmedeki başarıya ulaştırmada avantajlı olduğu sonucuna varılmıştır. Kuş (2006), “İlköğretim 7.sınıf sosyal bilgiler dersi Karadeniz Bölgesi ve İç Anadolu Bölgesi konularının bilgisayar destekli öğretiminin, öğrencilerin akademik başarısına etkisinin değerlendirilmesi” adlı araştırmasında bilgisayar destekli öğretim ve geleneksel öğretim yöntemlerinin öğrenci başarısı üzerinde etkisini ortaya çıkartmayı amaçlamıştır. Araştırma neticesinde bilgisayar destekli öğretim yöntemi kullanılarak ders işleyen deney gurubu öğrencilerinin “Karadeniz Bölgesi ve İç Anadolu Bölgesi” konularını öğrenmede geleneksel öğretim yöntemi ile ders işlenen kontrol grubu öğrencilerinden daha başarılı olduğu bulunmuştur. Kaya (2008), “Sosyal bilgiler öğretiminde interaktif (etkileşimli) bilgisayar destekli öğretimin öğrenci başarısına etkisi” adlı araştırmasında ilköğretim okullarında interaktif bilgisayar destekli öğretimin Sosyal Bilgiler dersinde kullanımının akademik başarıya etkililiği incelemiştir. Araştırma sonucunda interaktif bilgisayar destekli öğretimin öğrencinin başarısını artırdığı tespit edilmiştir. Tankut (2008), “İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde bilgisayar destekli öğretimin akademik başarıya ve kalıcılığa etkisi” adlı araştırmasında İlköğretim 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Osmanlı Kültür ve Uygarlığı” ile Yurdumuzun Komşuları ve Türk Dünyası” ünitelerinde bilgisayar destekli öğretimin öğrenci başarısına ve bilgilerin kalıcılığına etkisini incelemiştir. Araştırma neticesinde bilgisayar destekli öğretimin öğrencinin başarısını artırdığı ve öğrenmede kalıcılık sağladığı tespit edilmiştir. Yeşiltaş (2010) “Sosyal bilgiler

öğretimine yönelik geliştirilen bilgisayar yazılımının akademik başarı ve tutuma etkisi" isimli doktora tezi çalışmasında Sosyal Bilgiler öğretimine yönelik olarak geliştirdiği ders yazılımının öğrencilerin akademik başarı ve tutumlarına etkisini incelemiştir. Araştırma sonunda Sosyal Bilgiler öğretimine yönelik olarak geliştirilen bilgisayar yazılımının öğrencilerin akademik başarılarını ve tutumlarını olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmıştır. Al-Mujaini (2006) tarafından yapılan "Birleşik Arap Emirlikleri'nde sekizinci sınıf sosyal bilgiler erkek sınıfında bilgisayar teknolojisinin entegrasyonu" adlı çalışmada sosyal bilgiler öğretiminde bilgisayarın bir araç olarak kullanımının etkilerini incelemiştir. Araştırmanın sonucunda bilgisayar destekli öğretimin öğrencilerin tutumlarını olumlu yönde etkilediği, ders sunumunu daha etkili hale getirdiği ve öğrenciler arasında işbirliğini arttırdığı sonucuna varılmıştır. Rowe (2007), "Semboller ve işaretler: üçüncü sınıf sosyal bilgiler içeriği öğretme yazılımı, bir bdö konu testi yazılımı" adlı çalışmada sembollerin ve işaretlerin bilgisayar temelli bir form yazılımı kullanılarak öğretiminin etkililiğini test etmiştir. Araştırmanın sonucunda Sosyal Bilgilerde, sembol ve işaretlerin öğretimi konusunda bilgisayar destekli öğretimin etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Goodin (2012) "Incorporating technology into the instruction of social studies" adlı proje çalışmasında ortaokul Sosyal Bilgiler sınıflarında teknoloji kullanımı ile öğrencilerin motivasyonunu ve katılımını yükselterek akademik başarılarını arttırmayı hedeflemiştir. 105 ortaokul öğrencisinin katıldığı projede akıllı tahta, WebQuest, PowerPoint ve etkileşimli öğrenci yanıtlama sistemi kullanılmıştır. Çalışma sonunda Sosyal Bilgiler sınıflarında teknoloji kullanımının öğrencilerin başarılarını, motivasyonlarını ve derse katılımlarını belirgin şekilde arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Yang (2012) "Building virtual cities, inspiring intelligent citizens: Digital games for developing students' problem solving and learning motivation" adlı çalışmada dijital oyun tabanlı öğrenmenin öğrencilerin problem çözme, motivasyon ve akademik başarılarına etkisini araştırmıştır. Araştırma sonunda dijital oyun tabanlı öğrenmenin öğrencilerin akademik başarılarını, problem çözme becerilerini ve motivasyonlarını olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Alan yazın incelendiğinde, Sosyal Bilgiler derslerinde bilgisayar destekli öğretim uygulamalarına yönelik bir çok araştırma olmasına karşın Sosyal Bilgiler dersinin temel amacı olarak nitelendirilebilecek vatandaşlık eğitimi ve vatandaşlık hakları konularının öğretimine yönelik bir çalışmanın bulunmadığı görülmektedir.

Teknoloji-sosyal bilgiler entegrasyonunun sağlanabileceği programlardan biri de Adobe firmasına ait olan Captivate yazılımıdır. Bu yazılım ile etkili ve ilgi çekici simülasyonlar, yazılım gösterimleri, görsel tasarımlarla, hareketli ve interaktif sunumlar oluşturulabilir ve oluşturulan ürünler .EXE, .SWF, .HTML5, .MP4 olarak kaydedilebilir (Wikipedia, 2015).

Adobe Captivate yazılımı ile hazırlanan eğitim yazılımlarının alışlageldik sunum uygulamalarından farklı olarak içerisinde sayfalar arası gezinti yapmaya imkân veren menüler ekleyebilme, LMS (Learning Management System) ile uyumlu çalışabilme, ölçme sonuçlarını kullanıcının ve LMS entegrasyonu sağlandığında ise

öğretmenin görebileceği farklı soru türlerinde (Çoktan Seçmeli, Çoklu Seçmeli, Doğru-Yanlış, Boşluk Doldurma vb.) başarı testleri oluşturabilme, ekran kaydı olarak video ders anlatımları hazırlayıp bu anlatımları da sunuma ekleyebilme, yazılım simülasyonları hazırlayabilme gibi birçok farklı özelliğe sahiptir. Yazılım bu özellikleriyle etkileşim seviyesi yüksek eğitim yazılımları hazırlanmasına olanak sağlamaktadır. Tüm bunlara ek olarak Adobe Captivate ile hazırlanan bu materyaller farklı işletim sistemine sahip bilgisayarlarda (MacOS, Windows vb.) ve Web üzerinde çalıştırılabilir şekilde kaydedilebilmektedir. Söz konusu yazılımın sağladığı bu esneklik sayesinde hazırlanan öğretim materyalleri ders esnasında öğretmen tarafından kullanılabilirdiği gibi asenkron uzaktan öğretim çalışmalarında öğrenciler tarafından da kullanılabilir (Yeşiltaş, Yılmaz ve Yaman, 2015).

Bu gerekçelerden yola çıkarak, bu çalışmada sosyal bilgiler dersinde vatandaşlık hakları konularının öğretiminde bilgisayar destekli öğretimin öğrenci başarısı arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Bu bağlamda bilgisayar destekli öğretim materyali olarak Adobe Captivate yazılımı ile hazırlanan ders yazılımı kullanılmıştır. Çalışmanın sosyal bilgiler dersinde vatandaşlık hakları konularının öğretiminde bilgisayar destekli öğretimin sonuçlarının irdelenmesi ve çıkacak sonuçlar doğrultusunda sosyal bilgiler eğitimcilerine öneriler sunması açısından önem arz etmektedir.

Bu araştırmanın amacı, ilköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersi “Haklarımı Öğreniyorum” ünitesinin öğretiminde, bilgisayar destekli öğretim yöntemi uygulanan deney grubu ile geleneksel öğretim yöntemi uygulanan kontrol grubu arasında, öğrencilerin akademik başarıları arasında fark olup olmadığını belirlemektir.

YÖNTEM

Araştırmada ön-test son-test deney-kontrol gruplu yarı deneysel desen kullanılmıştır. Deneysel desenlerde temel amaç, değişkenler arasında oluşturulan neden-sonuç ilişkilerini keşfetmek olarak tanımlanmaktadır (Büyüköztürk, Kılıç, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2010). Yarı deneysel desen de deneysel desenle aynı amacı taşımaktadır. Aralarındaki farklılık, yarı deneysel desende, kontrol ve deney gruplarının tesadüfen değil ölçümlerle seçilmesidir (Karasar, 2006).

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2014 - 2015 eğitim öğretim yılında Sivas İli Şarkışla İlçesi'nde bulunan Şarkışla Mehmet Emin Tuna Ortaokulu'nda öğrenim gören 50 5. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Gruplardan biri deney diğeri kontrol grubu olarak belirlenmiş ve gruplar okul düzeyinde yansız (seçkisiz) örnekleme yöntemlerinden basit yansız (seçkisiz - random) örnekleme ile atanmıştır. Uygulama için deney ve kontrol grupları seçilirken sınıfların mevcudu, hazır bulunuşluk düzeyleri ve öğrenim durumları dikkate alınmıştır. Deney ve kontrol gruplarının denkliliğini belirlemek için her iki gruba da ön-test verilmiştir. Grupların ön-test puanları ortalamaları arasındaki fark “t” testi ile test edilmiştir.

Araştırmada, sosyal bilgiler dersi vatandaşlık konularının öğretiminde bilgisayar destekli öğretim yönteminin akademik başarıya etkisini ölçmek amacıyla araştırmacılar tarafından Adobe Captivate 7 ile Sosyal Bilgiler 5. sınıf "Haklarımı Öğreniyorum" ünitesine yönelik olarak geliştirilen ders yazılımı kullanılmıştır (Bknz: Ekler).

DeneySEL süreç başlamadan önce öğrencilere ders işleyişinin nasıl olacağı, eğitim yazılımının kullanımı ile ilgili açıklamalar ve tanıtımlar yapılmıştır. Kontrol grubuna ise, mevcut öğretim programına dayalı olarak ders işlenmiştir. Dört hafta süren deney boyunca, her iki grubun dersleri de aynı öğretmen tarafından yürütülmüştür.

Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından Sosyal Bilgiler 5. sınıf "Haklarımı Öğreniyorum" ünitesine yönelik hazırlanmış 25 sorudan oluşan başarı testi kullanılmıştır.

Başarı testi için 40 soruluk bir soru havuzu oluşturulmuş ve okul düzeyinde basit seçkisiz örnekleme yoluyla ulaşılan 100 öğrenci ile pilot uygulama yapılmıştır. Pilot uygulama sonrasında başarı testine SPSS 18 yazılımıyla yapılan madde analizinde testin KR-20 güvenirlik katsayısı 0,72 olarak bulunmuştur. Madde güçlük indeksine göre çok zor (<30) ve çok kolay olan (70<) ve ayırt edicilik özelliği düşük (<30) olan 15 madde (1, 2, 6, 8, 10, 11, 16, 17, 19, 23, 24, 28, 34, 35, 39) testten çıkarılarak soru sayısı 25'e düşürülmüştür. Madde çıkarma işlemi sonrasında testin KR-20 güvenirlik katsayısı 0,80 olarak belirlenmiştir. Büyüköztürk (2006), bir test için hesaplanan güvenirlik katsayısının 0.70 ve daha yüksek olmasının güvenirlik için yeterli olacağını ifade etmektedir. Bu çerçevede başarı testinin güvenilir olduğunu söylemek mümkündür.

Çalışmada elde edilen veriler bilgisayar ortamında SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde kullanılan analiz türleri açısından incelendiğinde; deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin akademik başarı test puanlarının karşılaştırılmasında, bağımsız gruplar "t" testi; grupların kendi içindeki akademik başarı karşılaştırılmasında ise çift yönlü ANOVA kullanılmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırma problemi doğrultusunda araştırılan soruların analizleri yer almaktadır.

Deneyin başlangıcında üç ölçüt bakımından yansızlıkları temin edilen deney ve kontrol gruplarına, 4 hafta boyunca ilköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersindeki "Haklarımı Öğreniyorum" ünitesi, aynı öğretmen tarafından işlenmiştir. Dersler, kontrol grubuna geleneksel öğretim yöntemi ile ve deney grubuna da bilgisayar destekli öğretim yöntemi ile işlenmiştir. Deney sonunda öğrencilere uygulanan son testten her iki grubun aldığı puanların aritmetik ortalamaları tablo-1'de görülmektedir.

Tablo 1.

Öğrencilerin "Haklarımı Öğreniyorum" Ünitesine Yönelik Öntest Başarı Puanlarının Grup Değişkenine Göre Farklılığı İçin T-Testi Sonuçları

GRUP	N	\bar{X}	Ss	t	p
Deney	25	56,00	18,61	,932	,396
Kontrol	25	51,52	15,20		

Analiz sonuçlarına göre deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin öntest puanları grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir [$t(50) = ,932$; $p>.05$]. Bu bulgu deney işlem öncesinde grupların birbirine yakın seviyede bulunduğu şeklinde yorumlanabilir.

Araştırma probleminin analizinde deney ve kontrol grubu öğrencilerinin gruplara (deney-kontrol), ölçümlere (öntest-sontest) ve bunların ortak etkisine göre farklılaşp farklılaşmadığı araştırılmıştır.

Öğrencilerin "Haklarımı Öğreniyorum" ünitesi testinden aldıkları öntest-sontest ortalama puan ve standart sapma değerleri tablo-2'de verilmiştir.

Tablo 2.

Öğrencilerin "Haklarımı Öğreniyorum" Ünitesi Başarı Testinden Aldıkları Öntest-Sontest Ortalama Puan ve Standart Sapma Değerleri

GRUP	Öntest			Sontest		
	N	\bar{X}	Ss	N	\bar{X}	Ss
Deney	25	56.00	18.61	25	85.12	9.83
Kontrol	25	51.52	15.20	25	67.2	14.23

Tablo-2'de görüldüğü üzere, sosyal bilgiler dersi vatandaşlık konularının öğretiminde bilgisayar destekli öğretim yöntemi kullanılarak ders yapılan deney grubu öğrencilerinin deney öncesi başarı testi ortalama puanı $\bar{X}=56.00$ iken, bu değer deney sonrasında $\bar{X} = 85.12$ olmuştur. Mevcut programa dayalı yöntemlerinin kullanıldığı kontrol grubundaki öğrencilerin aynı puanları sırasıyla $\bar{X} = 51.52$ ve $\bar{X} = 67.2$ 'dir. Buna göre hem bilgisayar destekli öğretim yönteminin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin hem geleneksel öğretim yöntemlerinin kontrol grubu öğrencilerinin, "Haklarımı Öğreniyorum" ünitesi ile ilgili başarı düzeylerinde bir artış gözlemlendiği söylenebilir. İki ayrı deneysel işleme maruz kalan öğrencilerin "Haklarımı Öğreniyorum" ünitesi başarı puanlarında deney öncesine göre, deney sonrasında gözlenen söz konusu değişmelerin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin çift yönlü varyans analizi sonuçları tablo 3'te verilmiştir.

Tablo-3 incelendiğinde, araştırmanın daha önce belirtilen hipotezlerine ilişkin bulgular aşağıda verildiği şekilde açıklanabilir:

Deney ve kontrol grubunun deney öncesi ve deney sonrası öntest ve sontest toplam "Haklarımı Öğreniyorum" ünitesi testi başarı puanları arasında anlamlı bir fark vardır [$F(1-50)= 15.912$; $p<0.05$]. Bu bulgu, deney ve kontrol gruplarında bulunan öğrencilerin "Haklarımı Öğreniyorum" ünitesi başarı puanlarının ölçüm ayrımı (deney öncesi ve deney sonrası) yapmaksızın farklılaştığını gösterir.

Tablo 3.

"Haklarımı Öğreniyorum" Ünitesine Ait Öntest - Sontest Başarı Puanlarının ANOVA Sonuçları

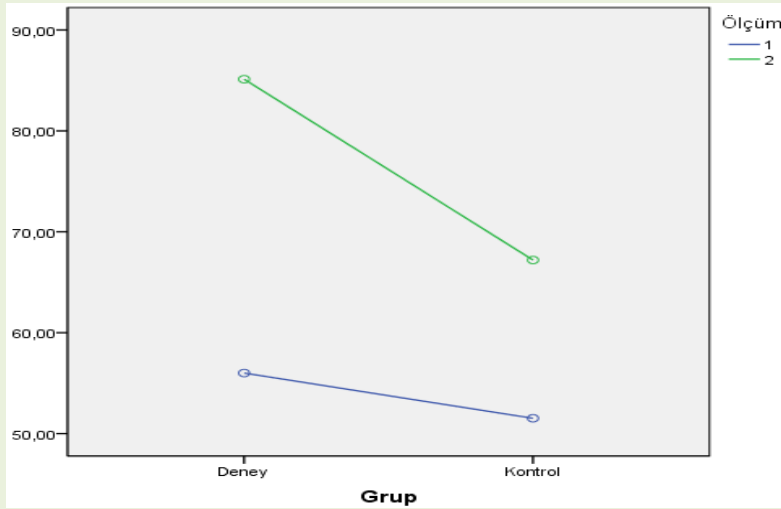
Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Gruplararası					
Grup (Deney/Kontrol)	3136.00	1	3136.00	15.912	,000
Hata	9459.84	48			
Gruplarıçi					
Ölçüm (Öntest-Sontest)	12544.00	1	12544.00	51.94	,000
Grup*Ölçüm	1128.96	1	1128.96	4.675	,036
Hata	11591.04	48	241,480		
Toplam					

Öğrencilerin "Haklarımı Öğreniyorum" ünitesi başarıları ile ilgili olarak, öntest - sontest ortalama başarı puanları arasında anlamlı bir fark vardır [$F(1-50)= 51.94$; $p<0.05$]. Bu bulgu, grup ayrımı yapmaksızın öğrencilerin "Haklarımı Öğreniyorum" ünitesi başarılarının uygulanan öğretim yöntemine bağlı olarak değiştiği şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 4'teki analiz sonuçlarına göre iki ayrı öğretim modelinin uygulandığı deney ve kontrol grubu öğrencilerinin "Haklarımı Öğreniyorum" ünitesi testine ait başarı puanlarının deney öncesinden sonrasına anlamlı farklılık gösterdiği, yani farklı işlem gruplarında (deney ve kontrol grubu) olmak ile tekrarlı ölçümler faktörlerinin "Haklarımı Öğreniyorum" ünitesi testi başarı düzeyleri üzerindeki ortak etkilerinin anlamlı olduğu bulunmuştur [$F(1-50)= 4.675$; $p<0.05$]. Bu bulgu, bilgisayar destekli öğretim yönteminin ve mevcut programa dayalı yöntemlerinin "Haklarımı Öğreniyorum" ünitesine ait başarılarını artırmada farklı etkilere sahip olduğunu göstermektedir. Yani, deney ve kontrol grubundaki öğrencilerin "Haklarımı Öğreniyorum" ünitesine ait başarıları denemelere bağlı olarak farklılık göstermektedir. Başka bir anlatımla uygulanan deneysel işlemin bir sonucu olarak "Haklarımı Öğreniyorum" ünitesi başarıları değişmektedir. Öğrencilerin "Haklarımı Öğreniyorum" ünitesi başarılarında gözlenen bu farklılıkların bilgisayar destekli öğretim yönteminin kullanımından kaynaklandığı söylenebilir. "Haklarımı Öğreniyorum" ünitesi testi puanlarında deney öncesine göre daha fazla artış gözlenen bilgisayar destekli öğretim yönteminin, mevcut programa dayalı yöntemlerinin kullanımına göre öğrencilerin "Haklarımı Öğreniyorum" ünitesine ait

başarılarını artırmada daha etkili olduğu görülmektedir. Öğrencilerin Öntest - Sontest başarı puanları grafiği Grafik 1’de verilmiştir.

Grafik 1.

Öğrencilerin Öntest - Sontest başarı puanları grafiği

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bilgisayar destekli öğretimin öğrencilerin akademik başarısına etkisini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen ve deneysel işlem öncesi ve sonrasında toplanan verilerin istatistikî çözümlenmeleri sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar şekilde ifade edilebilir;

Araştırmaya katılan 5. sınıf öğrencilerinin “Haklarımı Öğreniyorum” ünitesine yönelik öntest başarı testi puanlarının grup değişkenine göre farklılığı t-testi ile incelenmiş ve analiz sonuçlarına göre deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin öntest puanları grup değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemiştir. Bu bulgu deney işlem öncesinde grupların birbirine yakın seviyede bulunduğu şeklinde yorumlanmıştır.

Araştırmaya katılan 5. sınıf öğrencilerinin “Haklarımı Öğreniyorum” ünitesine ait öntest - sontest başarı testi puanları ANOVA testi ile incelenmiş, deney ve kontrol grubunun deney öncesi ve deney sonrası öntest ve sontest toplam “Haklarımı Öğreniyorum” ünitesi testi başarı puanları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Buna göre, iki ayrı öğretim modelinin uygulandığı deney ve kontrol grubu öğrencilerinin “Haklarımı Öğreniyorum” ünitesi testine ait başarı puanlarının deney öncesinden sonrasına anlamlı farklılık gösterdiği, yani farklı işlem gruplarında (deney ve kontrol grubu) olmak ile tekrarlı ölçümler faktörlerinin “Haklarımı Öğreniyorum” ünitesi testi başarı düzeyleri üzerindeki ortak etkilerinin anlamlı olduğu bulunmuştur. Araştırmanın bu sonucu bilgisayar destekli öğretimin öğrencilerin akademik başarılarını artırmada etkili olduğunu ifade eden diğer araştırmalarla (Aksu, 2002; Karaman, 2002; Aydın, 2003; Hücüptan, 2006; Kuş, 2006;

Al-Mujaini, 2006; Rowe, 2007; Kaya, 2008; Tankut, 2008; Yeşiltaş, 2010; Goodin, 2012; Yang, 2012) paralellik göstermektedir.

Ünal, Özmen ve Er (2013: 750), birçok araştırmada öğretmenlerin derste bilgi teknolojileri mevcut olsa bile yeterince kullanmadıklarının tespit edilmesi, okulların yeni teknolojiler bakımından donanımın iyileştirilmesine rağmen mevcut imkânlardan yeterince yararlanmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu durum, Adobe Captivate yazılımınınders yazılımı, sunumu ve videoları hazırlanmasında sağladığı avantajlara rağmen, öğretmenler tarafından kullanılmasının, öğretmen eğitimlerinde gerekli düzenlemeler yapılmadığı sürece uygulanmasının zor olacağı görüşünü desteklemektedir. Sosyal bilgiler öğretmenlerine hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim süreçlerinde bu yazılımın kullanımına ilişkin tanıtıcı bilgilerin verilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayalı olarak geliştirilen öneriler ise şunlardır;

- Sosyal bilgilerde vatandaşlık hakları konularının öğretiminde bilgisayar destekli öğretim kullanımının akademik başarı dışında kalan diğer etkilerini incelenmesine yönelik deneysel araştırmalar yapılmalıdır.
- Sosyal bilgiler dersinin farklı sınıf düzeylerinde farklı ünitelerin, öğretim programında ilişkilendirilmiş ara disiplinlerin öğretiminde bilgisayar destekli öğretimin etkililiğine yönelik deneysel araştırmalar yapılmalıdır.
- Sosyal bilgiler öğretmenlerinin vatandaşlık hakları konularının öğretimindeAdobe Captivate yazılımını kullanarak ders yazılımı geliştirmeleri ve derslerinde kullanmaları önerilmektedir.

Kaynakça

- Aksu, D. (2002). *Bilgisayar destekli öğretim etkinliklerinin ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersi erişilerine etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Alkan, C. (1998). *Eğitim teknolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Al-Mujaini, E. Y. (2006). *The integration of computer technology in an eighth-grade male social studies classroom in the United Arab Emirates*. Unpublished Doctoral Dissertation, Ohio: The College of Education of Ohio University.
- Aydın, F. S. (2003). *Bilgisayar destekli öğretimin sosyal bilgiler dersinde akademik başarı ve hatırlama düzeyi üzerindeki etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Bolick, C. M. (2002). Technology and the Social Studies. *The International Social Studies Forum*, 2(2), 183-185.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2006). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: PegemA Yayıncılık.

- Christanse, R. (2002). Effects of technology integration education on the attitudes of teachers and students. *Journal of Research on Technology in Education*, 34(4) 411-434.
- Demirel, Ö.ve Altun, E. (2007). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Hüçüptan, M. L. (2006). *Bilgisayar destekli öğretimin 6. sınıf sosyal bilgiler dersi öğrenci başarısına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Goodin, L. M. (2012). *Incorporating technology into the instruction of Social Studies*. Unpublished Master Dissertation, Master of Arts Teaching and Leadership Program, Chicago - Illinois: Saint Xavier University. Eric Number: ED531350
- İşman, A. (2011). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Karaman, E. (2002). *Bilgisayar destekli öğretim yönteminin sosyal bilgiler dersinde, ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin bilişsel gelişimleri üzerindeki etkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kaya, B. (2008). Sosyal bilgiler dersinde teknoloji kullanımı, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 28, Sayı 3, 189-205, [Internet-08.21.2015]
<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/gefad/article/viewFile/5000078579/5000072800>
- Kaya, N. (2008). *Sosyal bilgiler öğretiminde interaktif (etkileşimli) bilgisayar destekli öğretimin öğrenci başarısına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kuş, Z. (2006). *İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler dersi karadeniz bölgesi ve iç anadolu bölgesi konularının bilgisayar destekli öğretiminin öğrencilerin akademik başarısına etkisinin değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Merey, Z., Karatekin K. ve Kuş Z. (2012). İlköğretimde vatandaşlık eğitimi: karşılaştırmalı kuramsal bir çalışma, *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(3): 795-821
- Rowe, S. (2007). *Symbols and landmarks: software to teach social studies content to third grade students a field test of cai software*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, California State University.
- Seferoğlu, S.S. (2010). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Szabo, A. AndHastings, N. (2000). Using IT in the undergraduate classroom: should we replace the blackboard with Powerpoint? *Computers and Education*, 35, 175-187.
- Şimşek, N. (2002). *Derste eğitim teknolojisi kullanımı*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Tankut, Ü. S. (2008). *İlköğretim 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde bilgisayar destekli öğretimin akademik başarıya etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uşun, S. (2000). *Dünyada ve Türkiye’de bilgisayar destekli öğretim*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Ünal, F., Özmen, C. ve Er, H. (2013). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin internet kullanma durumları, *Turkish Studies*, Volume 8/6 Spring 2013, p. 741-752, [Internet-08.21.2015]
http://turkishstudies.net/Makaleler/47682867_45%C3%9Cnal%20Fatma-vd%20sos-741-752.pdf
- Wikipedia (2015). Adobe Captivate. [Internet-11.05.2015]
http://tr.wikipedia.org/wiki/Adobe_Captivate
- Yalın, H. İ. (2008). *Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Yanpar, T. (2011). *Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı*. Ankara: Anı Yayıncılık.

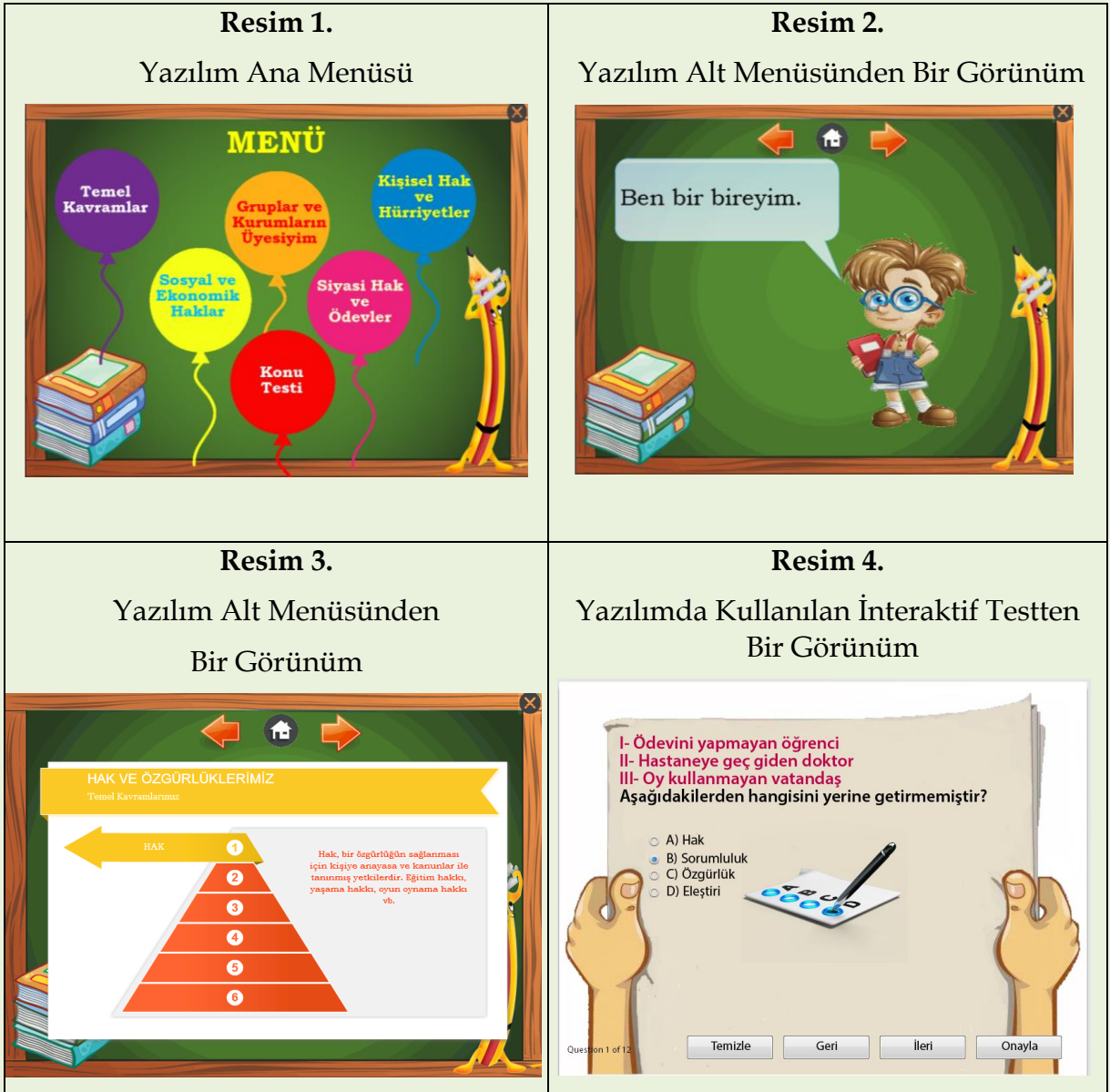

- Yeşiltaş, E. (2010). *Sosyal bilgiler öğretimine yönelik geliştirilen bilgisayar yazılımının akademik başarı ve tutuma etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Yeşiltaş, E. (2013). Sosyal Bilgiler öğretiminde interaktif ortam ve bilgisayar kullanımı. *Sosyal Bilgiler Öğretiminde Eğitim Teknolojileri ve Materyal Tasarımı*, Sever, R. ve Koçoğlu, E. (Ed.). Ankara: PegemA Yayıncılık. s. 107 - 131.
- Yeşiltaş, E., Yılmaz, A. ve Yaman, T. (2015). Coğrafya öğretiminde interaktif ders sunumu kullanımına yönelik öğretmen adaylarının görüşlerinin değerlendirilmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (4), 223 - 238.
- Young, Y. C. (2012). Building virtual cities, inspiring intelligent citizens: Digital games for developing students' problem solving and learning motivation. *Computers&Education*, (59), p. 365 - 377. <http://dx.doi.org/10.1016/j.compedu.2012.01.012>

Ekler

The Effect of Computer Supported Instruction on Students Achievements in Civics Topics of Social Studies Lesson

Assist.Prof.Dr. Erkan Yeşiltaş
Cumhuriyet University-Turkey
erkanyesiltas@gmail.com

Assist.Prof.Dr. Talip Öztürk
Ordu University-Turkey
ozturk_talip@hotmail.com

Extended Abstract

Purpose: Along with the use of computers in education, “computer supported education” term has started to be used. Computer supported education term is seen as its usage in the educational institutions in counseling, measurement and evaluation services, researches and school management. Literature review about the topic showed that although there are numerous studies about the use of technology in social studies courses, there is hardly studies about the use of computers in civics education which can be regarded as one of the most important sub-topics of the social studies courses. The aim of this research is to define the effect of computer supported instruction on students’ achievements in civics topics of social studies lesson.

Method: The research was conducted with 50 students (25 students for the experimental group, 25 students for the control group) in first semester of 2014-2015 educational year at Şarkışla Mehmet Emin Tuna secondary school in province of Sivas, Şarkışla district. As the data gathering tool, 25 itemed achievement test about “I learn my rights” unit, was used. In this experimentally research, pretest and posttest with control group model was used. Before the experimental process, experimental and control groups, were determined randomly with simple random sampling method. For the equalization of the groups, pretests were applied to the both groups. The difference between pretest scores of the groups was tested by t test. In analyzing data, SPSS 18.0 package program was used. For the repeated measurements gathered, “two way ANOVA” and “independent samples t test” analysis methods were used, and the significance level of the tests were determined as 0,05. During the experimental application for the four weeks, experimental group was subjected to computer supported education method, whereas the control group was subjected to the traditional education methods by using the textbooks kits which was supplied from the Ministry of National Education.

Findings and Results: According to research results, computer supported instruction improves level of cognitive success of students in a positive way. As a first result, 5th grade students’ achievement test scores were examined and according to the analysis results experimental and control groups pre-test scores didn’t differ each other which means that there is no significant difference between them. As the second result, 5th graders pretest and posttest achievement scores were analyzed by ANOVA test, and it was concluded that experimental and control groups tests score about “I learn my

rights" unit did differ, and that means computer supported education raised the achievement test scores of the students.

Suggestions: According to the results of the study, some suggestions to the teachers and researchers are as following;

- There should be researches about not only the achievement test of the students, but measuring the other aspects such as attitudes, skills etc.
- The similar study should be done at the different grade levels of the secondary education.
- The social studies teachers are recommended to use Adobe Captivate software to enhance their instruction in their lessons.

Key Words: Social Studies, Civics, Computer Supported Instruction.

